

A.N. Groenewegen

PR No. 20-89

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE
CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND OVER 1989**

Juni 1991

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND
OVER 1989**

Groenewegen, A.N.

Landbouw-Economisch Instituut, 1991

Periodieke Rapportage 20-89

ISSN 0921-4224

28 p., 8 tab.

Deze publikatie geeft informatie over de rentabiliteit, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De bedrijven hadden gemiddeld een winst van f 6.950,- dat is 1% van de kosten (in 1988 -2% van de kosten).

Het totaal gezinsinkomen bedroeg f 129.240,- per ondernemer (in 1988 f 103.800,-). Na aftrek van het saldo van de persoonlijke belastingen, de WIR-premie en de premieheffing bleef er f 96.400,- over als besteedbaar inkomen voor gezin en bedrijf. De besparing bedroeg f 38.800,- per ondernemer.

Per bedrijf kwam f 103.510,- aan eigen middelen ter beschikking (in 1988 f 100.970,-). Het vreemd vermogen nam toe met f 79.190,-, zodat totaal f 182.700,- aan middelen ter beschikking kwam. Op leningen o/g werd f 32.520,- afgelost en de bruto-investeringen bedroegen f 93.880,-.

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Champignonteelt/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek	6
1.4 Omzetbelasting	7
1.5 Leeswijzer	7
2. KERNCIJFERS OVER DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1987 T/M 1989	8
Tabellen	
2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1987 t/m 1989	8
2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf, per onder- nemer in 1987 t/m 1989	8
2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in gulden per vierkante meter teeltoppervlakte	9
3. DE BEDRIJFSRESULTATEN, INKOMEN, BESTEDING EN BE- SPARING, HERKOMST EN BESTEDING VAN MIDDELEN EN DE BALANSEN IN 1987 T/M 1989	10
Tabellen	
3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf	10
3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	10
3.3 Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf	11
3.4 Balansen per 31 december per bedrijf	11
BIJLAGEN	13
1. Grondgebruik over 1989	14
2. Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1989	14
3. Bedrijfsresultaten over 1989	15
4. Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in pro- centen van de kosten	16
5. Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en be- sparing in 1989	17
6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinskomen van de ondernemer	18
7. Spreiding van de besparing	18
8. Herkomst van de middelen	19
9. Besteding van de middelen	20

INHOUD (vervolg)

	Blz.
10. Spreiding van de bruto-investeringen	21
11. Balans per 31 december 1989	22
12. Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1989 en de vermogensvergelijking	23
13. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen per 31 december 1989	24
14. Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldin- ventaris minus vreemd vermogen op korte termijn per 31 december 1989	25
15. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	26

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. potplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. bloembollenteelt;
8. boomkwekerij.

Van de onder 1 t/m 7 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het betreffende boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het: "Landbouw-Economisch Bericht". De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De cijfers over de rentabiliteit en financiering zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld van steekproefbedrijven. De steekproeven worden eenmaal in de zes jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de champignonteelt is met ingang van het boekjaar 1984 vernieuwd en gebaseerd op de Landbouwtelling 1982. Op basis van de Landbouwtelling 1989 is voornoemde steekproef bijgesteld. Als gevolg van deze bijstelling kan een vergelijking met cijfers van 1988 - op onderdelen - verschillen.

De populatie - waaruit de steekproef voor de champignonteelt is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 16 nge 1) en meer;
- c. waarvan 66 2/3% en meer van de nge 1) betrekking heeft op de champignonteelt.

Aan deze criteria voldeden - volgens de Landbouwtelling - 726 bedrijven.

Om de verhouding tussen het aantal steekproefbedrijven en de betrouwbaarheid van de uitkomsten te begunstigen zijn de bedrijven van de populatie - dat is het totaal van de bedrijven waarvoor de steekproef representatief is - bemonsterd met verschillende steekproefpercentages 2).

De bedrijven zijn met drie verschillende steekproefpercentages in de steekproef vertegenwoordigd, te weten:

- a. 4,3% voor bedrijven met 16- 50 sbe;
- b. 6,8% voor bedrijven met 50-100 sbe;
- c. 11,9% voor bedrijven met 100 nge en meer.

In het boekjaar 1989 konden 40 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze steekproefbedrijven vertegenwoordigen een populatie van 565 bedrijven met een teeltoppervlakte champignons van 7709 are. De landelijke oppervlakte champignons bedroeg in 1989 9815 are. Met dit onderzoek wordt hiervan 79% gerepresenteerd.

1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor alle bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld. Dit betekent dat:

- de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaardeerd op CAO-basis inclusief het werkgeversaandeel in de sociale lasten. De gecalculeerde arbeidskosten bedroegen per uur voor ondernemers f 30,80; voor mannelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder afhankelijk van functiejaren f 26,40 tot f 29,-, voor vrouwelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder f 20,20, voor jeugdigen een evenredig lager bedrag;

-
- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). 1 nge is gelijk aan 1.000 bss. Onder bruto-standaard-saldi (bss) wordt verstaan de normatieve opbrengsten van een produkt minus de direct variabele kosten.
 - 2) De populatie waarop deze steekproeven oorspronkelijk zijn gebaseerd is beschreven in "Mededeling nr. 311".

- de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten;
- de kosten van vaste plantopstanden zijn in eerste instantie onder de kosten opgenomen. Het grootste deel van dit bedrag is tegengeboekt onder de opbrengsten op de rekening "aanwas vaste plantopstanden". In de produktieve periode van de vaste plantopstand wordt jaarlijks op de vaste plantopstand een afschrijving berekend;
- over het geïnvesteerde vermogen een rente is gecalculeerd van 7%, met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten, waarvoor 2,5% is berekend;
- de waarde van de grond normatief is vastgesteld op basis van een actuele waarde die afhankelijk van het gebied varieert van f 38.500,- tot f 85.000,- per ha;
- de slijtende duurzame produktiemiddelen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde.
- de woonhuizen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van herbouwwaarde.

In de bedrijfseconomische boekhoudingen is geen rekening gehouden met:

- de vergoeding voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het netto-bedrijfsresultaat. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst;
- de nog te betalen persoonlijke belasting en premieheffing.

1.4 Omzetbelasting

55% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de slijtende duurzame produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven, die onder de "Landbouwregeling" vallen, is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste kengetallen opgenomen. Uitgebreidere gegevens met betrekking tot de bedrijfsuitkomsten zijn in hoofdstuk 3 vermeld. De gegevens hebben in beide hoofdstukken betrekking op het gemiddelde champignonbedrijf in Nederland in de periode 1987 t/m 1989.

In de bijlagen 1 t/m 15 zijn de bedrijfsuitkomsten meer gedetailleerd opgenomen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het boekjaar 1989.

2. Kerncijfers over de bedrijfsuitkomsten in 1987 tot en met 1989

Tabel 2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1987 t/m 1989

Kengetal	1987	1988	1989 1)
Netto-bedrijfsresultaat per bedrijf als percentage van de kosten	-7	-2	1
Percentage winstgevende bedrijven	25	38	45
Percentage ondernemers met positieve besparing	72	80	84
Eigen vermogen per bedrijf als percentage van totaal vermogen (solvabiliteit)	64	67	61
Liquiditeit op korte termijn als percentage van de kosten	25	29	33

Tabel 2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf, per ondernemer in 1987 t/m 1989 (x 1000 gulden)

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven v.d. populatie	529	539	565
Aantal ondernemers per bedrijf	1,21	1,23	1,24
Teeltopp. champignons per m2	1240	1307	1366
Bedrijfsresultaat per bedrijf			
Opbrengsten	405,0	448,7	521,2
Kosten	436,2	458,5	514,3
Netto-bedrijfsresultaat	-31,2	-9,8	6,9
Inkomen en besparing per ondernemer			
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	41,2	59,2	81,3
Totaal gezinsinkomen	88,1	103,8	129,2
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	76,6	94,9	96,4
Gezinsbestedingen	51,2	52,0	57,6
Besparingen	25,4	42,9	38,8
Herkomst middelen per bedrijf			
Totaal eigen middelen	79,3	101,0	103,5
Totaal van vreemde middelen	7,3	26,6	79,2
Totaal beschikbare middelen	86,6	127,6	182,7
Besteding middelen per bedrijf			
Aflossingen leningen o/g	24,4	25,6	32,5
Bruto-investeringen	45,1	57,9	93,9
Mutaties in liquiditeiten	10,5	26,5	51,4
Overige bestedingen	6,6	17,6	4,9
Totale besteding van middelen	86,6	127,6	182,7
Het eigen- en vreemd vermogen			
Eigen vermogen per einde boekjaar	503,9	587,6	615,0
Vreemd vermogen per einde boekjaar	286,7	294,4	386,8
Totaal vermogen per einde boekjaar	790,6	882,0	1001,8

1) Als gevolg van een streekproefbijstelling kan een vergelijking met cijfers van voorgaande jaren op onderdelen verschillen.

Tabel 2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter teeltoppervlakte

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven	39	39	40
Teeltoppervlakte in m2 per bedrijf	1240	1307	1366
Kg champignons per m2	125	130	130
Prijs per kg (exclusief omzetbelasting)	2,47	2,52	2,82
Arbeidsbezetting in mensuren per m2	5,58	5,46	5,99
Bruto-investeringen per m2	36	44	69
Kosten			
Arbeid	120	121	136
Rente	23	20	26
Afschrijvingen	43	42	45
Gas en stookolie	9	8	8
Elektra	6	6	7
Materialen	97	98	94
Overige kosten	54	56	60
Totale kosten	352	351	376
Opbrengsten			
Champignons	319	337	374
Overige opbrengsten	8	6	7
Totale opbrengsten	327	343	381
Netto-bedrijfsresultaat	-25	-8	5
Idem in procenten van de kosten	-7	-2	1

1) Als gevolg van een steekproefbijstelling kan een vergelijking met cijfers van voorgaande jaren op onderdelen verschillen.

3. De bedrijfsresultaten, inkomen, besteding en besparing, herkomst en besteding van middelen en de balansen in 1987 tot en met 1989

Tabel 3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven	39	39	40
Teeltoppervlakte champignons (in m2)	1240	1307	1366
Arbeidsbezetting (mensjaren)	3,96	4,06	4,68
Brandstofverbruik (x miljoen Kcal)	309	302	318
Idem (x miljard joules)	1296	1265	1330
Geïnvesteed vermogen per 1 januari	442000	479000	533000
	x 1000	x 1000	x 1000
Kosten			
Arbeid	149,3	157,8	185,7
Rente	27,8	26,6	35,4
Afschrijvingen	53,1	54,4	60,8
Gas en stookolie	11,1	11,0	11,3
Elektra	7,8	8,2	9,8
Materialen	119,6	127,5	129,1
Overige kosten	67,5	73,0	82,2
Totale kosten	436,2	458,5	514,3
Opbrengsten			
Champignons	395,2	441,1	511,5
Overige opbrengsten	9,8	7,6	9,7
Totale opbrengsten	405,0	448,7	521,2
Netto-bedrijfsresultaat	-31,2	-9,8	6,9
Idem in procenten van de kosten	-7	-2	1

Tabel 3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer (x 1000 gld)

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven	39	39	40
Aantal ondernemers	49	50	52
Netto-bedrijfsresultaat	-25,8	-8,0	5,6
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	41,2	59,2	81,3
Ondernemersinkomen	50,6	68,2	92,8
Gezinsinkomen uit het bedrijf	69,7	86,9	112,7
Totaal gezinsinkomen	88,1	103,8	129,2
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	76,6	94,9	96,4
Totaal van gezinsbestedingen	51,2	52,0	57,6
Besparingen	25,4	42,9	38,8

1) Als gevolg van een steekproefbijstelling kan een vergelijking met cijfers van voorgaande jaren op onderdelen verschillen.

Tabel 3.3 *Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf (x 1000 gld)*

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven	39	39	40
Herkomst			
Afschrijvingen	53,1	54,4	60,7
Besparingen	30,7	52,8	48,1
Totaal van afschrijvingen en besparingen	83,8	107,2	108,8
Overige mutaties in het eigen vermogen	-4,5	-6,3	-5,3
Totaal van eigen middelen	79,3	101,0	103,5
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	18,9	20,9	64,2
Overige mutaties in het vreemde vermogen	-11,6	5,7	15,0
Totaal van beschikbare middelen	86,6	127,6	182,7
Besteding			
Aflossingen op leningen o/g	24,4	25,6	32,5
Bruto-investeringen	45,1	57,9	93,9
Mutaties in veldinventaris, materialen enz.	0,9	-0,7	1,3
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	5,7	18,3	3,6
Mutaties in liquiditeiten	10,5	26,5	51,4
Totaal besteding van middelen	86,6	127,6	182,7

Tabel 3.4 *Balansen per 31 december per bedrijf (x 1000 gld)*

	1987	1988	1989 1)
Aantal bedrijven	39	39	40
Activa			
Duurzame produktiemiddelen	404,6	443,8	524,3
Voorraad materialen en veldinventaris	23,8	23,7	25,2
Liquiditeiten	107,9	138,4	176,4
Overige bezittingen	254,3	276,1	275,9
Totaal activa	790,6	882,0	1001,8
Passiva			
Vreemd vermogen op lange termijn	265,7	267,4	354,4
Vreemd vermogen op korte termijn	21,0	27,0	32,4
Totaal vreemd vermogen	286,7	294,4	386,8
Eigen vermogen	503,9	587,6	615,0
Totaal passiva	790,6	882,0	1001,8
Eigen vermogen in % van het totaal vermogen			
	64	67	61

1) Als gevolg van een steekproefbijstelling kan een vergelijking met cijfers van voorgaande jaren op onderdelen verschillen.

Bijlage 1 Grondgebruik over 1989 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Aantal sbe	295
Aantal teelten (gem. per bedr)	5,0
	m2
Champignongebouw(en)	1472
Champignons (teeltoppervl.)	1366
Opengrondtuinbouw:	
groente	90
fruit	269
overige produkten	207
braakland	1337
Totaal tuinbouw	3375
Akkerbouw en grasland	9429
Verhuurd	7424
Erf, blijvende paden	3296
Totaal kadastrale oppervl.	23523
waarvan eigendom	22909

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1989 (gemidd. per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Aantal ondernemers per bedrijf	1,24
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	41
Arbeidsbezetting in mensjaren:	
arbeid v/d ondernemer	1,75
arbeid v/d echtgenotes	0,54
arbeid v/d overige gezinsleden	0,16
arbeid van vast personeel	0,91
arbeid van los personeel	1,32
Totale arbeidsbezetting	4,68
Energieverbruik:	
gas m3 x 1000	36,9
ov. olie lt x 1000	4,5
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	318
Idem in joules x 1.000.000.000	1330
Electriciteit (x 1000 KWH)	66,6

Bijlagen 1 t/m 15

Bijlage 1 Grondgebruik over 1989 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Aantal sbe	295
Aantal teelten (gem. per bedr)	5,0
	m2
Champignongebouw(en)	1472
Champignons (teeltoppervl.)	1366
Opengrondstuinbouw:	
groente	90
fruit	269
overige produkten	207
braakland	1337
Totaal tuinbouw	3375
Akkerbouw en grasland	9429
Verhuurd	7424
Erf, blijvende paden	3296
Totaal kadastrale oppervl.	23523
waarvan eigendom	22909

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1989 (gemidd. per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Aantal ondernemers per bedrijf	1,24
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	41
Arbeidsbezetting in mensjaren:	
arbeid v/d ondernemer	1,75
arbeid v/d echtgenotes	0,54
arbeid v/d overige gezinsleden	0,16
arbeid van vast personeel	0,91
arbeid van los personeel	1,32
Totale arbeidsbezetting	4,68
Energieverbruik:	
gas m3 x 1000	36,9
ov. olie lt x 1000	4,5
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	318
Idem in joules x 1.000.000.000	1330
Electriciteit (x 1000 KWH)	66,6

Bijlage 3. Bedrijfsresultaten over 1989 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Omzet in %	100
Geïnvesteed vermogen per begin van het boekjaar	533000

KOSTEN

Afschrijving duurzame produktiemiddelen	60730
Afschrijving vaste plantopstand	30
Huur en pacht	210
Rente	35410
Onderhoud	20170
Electriciteit	9830
Gas	9190
Overige energiekosten	2150
Meststoffen	7660
Compost	89160
Broed	8810
Dekgrond	16670
Zaad-plant- en pootgoed	200
Gewasbeschermingsmiddelen	5600
Overige materialen	950
Veekosten	90
Werk door derden	15420
Afleveringskosten	24200
Autokosten 1)	4340
Arbeid ondernemers	93780
Arbeid echtgenotes	19070
Arbeid ov.gezinsleden	5600
Arbeid personeel	67240
Verlies op debiteuren	380
Overige kosten	17370
TOTALE KOSTEN	514260

OPBRENGSTEN

Fruit	80
Champignons	511530
Overige tuinbouwprod.	60
Mutatie veldinventaris	1570
Akkerbouw en veeveelt	2260
Overige opbrengsten	5700
Aanwas boomkwekerij	10
TOTALE OPBRENGSTEN	521210

NETTO-BEDRIJFSRESULTAAT 6950

in % van de kosten	1
in % van het geïnvest. verm.	1
Arbeidsopbr. per mensjaar	41150

1) Excl. afschrijving en rente.

**Bijlage 4 Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)**

Aantal bedrijven	40
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
40 - 30	2
30 - 20	7
20 - 10	23
10 - 0	<u>23</u>
Totaal verliesgevend	55
Positief	
0 - 10	33
10 - 20	6
20 en meer	<u>6</u>
Totaal winstgevend	45
	100
Netto-bedrijfsresultaat in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)	-3
Standaardfout	2,0

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1989
(gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven	40
Aantal ondernemers	52
<hr/>	
Netto-bedrijfsresultaat	5610
Handenarbeid v.d. ondernemer	75670
<hr/>	
Arbeidsopbrengst v.d. ondern.	81280
Berekende rente +	28570
Ontvangen rente +	810
Betaalde rente -	17560
Financ. kosten -	1070
<hr/>	
Saldo	10750
Rentesubsidie	740
Ondernemersinkomen	92760
Handenarbeid echtgenote	15390
Handenarb. overige gezinsl.	4520
<hr/>	
Tot. Handenarb. gezinsleden	19910
Gezinsinkomen uit bedrijf	112670
Inkomen buiten het bedrijf	16570
Totaal gezinsinkomen	129240
Af: Ontv./bet. WIR-premie	-2570
Persoonlijke belastingen	19410
Premies voor volksverzek.	16000
<hr/>	
Totaal van belast. en premies	32840
Besteedb. ink. gezin en bedr	96400
Af: Premie vrijw. verzekering	6070
Betaald loon gezinsleden	2400
Overige gezinsbestedingen	49130
<hr/>	
Totaal van gezinsbestedingen	57600
Besparing incl. WIR-premie	38800
Besparing excl. WIR-premie	36230
<hr/>	
Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf	
Positief	
Huurwaarde woning(en)	10130
Huren buiten bedrijf	660
Rente buiten bedrijf	4340
Uitkering volksverzekeringen	3910
Inkomen uit arbeid	3940
Overige baten	690
<hr/>	
Totaal positief	23670
Negatief	
Afschrijving woning(en)	3750
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)	1330
Rente prive-leningen	2000
Overige lasten	20
<hr/>	
Totaal negatief	7100
Inkomen buiten bedrijf	16570
<hr/>	

Bijlage 6 Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalgezinsinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Arbeidsopbrengst	Ondernemersinkomen	Totaalgezinsinkomen
Aantal bedrijven	40	40	40
Aantal ondernemers	52	52	52
	%	%	%
- f 30.000,- - - f 15.000,-	6	6	-
- f 15.000,- - - f 0,-	-	-	-
f 0,- - - f 15.000,-	-	-	-
f 15.000,- - - f 30.000,-	3	4	4
f 30.000,- - - f 45.000,-	27	12	-
f 45.000,- - - f 60.000,-	5	18	7
f 60.000,- - - f 90.000,-	33	18	22
f 90.000,- - - f 120.000,-	10	21	24
f 120.000,- - - f 180.000,-	8	8	27
f 180.000,- en meer	8	13	16
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Bijlage 7 Spreiding van de besparing (aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	40
Aantal ondernemers	52
Besparingsklasse	%
Negatief	
f 60.000,- en meer	1
f 60.000,- - - f 45.000,-	-
f 45.000,- - - f 30.000,-	-
f 30.000,- - - f 15.000,-	7
f 15.000,- - - f 0,-	8
Totaal negatief	16
Positief	
f 0,- - - f 15.000,-	18
f 15.000,- - - f 30.000,-	28
f 30.000,- - - f 60.000,-	12
f 60.000,- en meer	26
Totaal positief	84
	<u>100</u>

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	60730
Afschrijving vaste plantopst	30
Totaal van afschrijvingen	60760
Besparingen	48090
Totaal van afschrijvingen en besparingen	108850
Erfenissen en schenkingen	-240
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	-660
Koerswinsten of -verliezen op effecten	4220
Betaalde premie levensverzekering ed.	-9340
Uitkering van levensverzek.	530
Vergoeding inkomensderving	100
Vermogenssubsidies:	
- investeringssubsidie	50
Totaal van vermogenssubs.	50
Totaal van eigen middelen	103510
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	64220
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	10790
Totaal op lange termijn	75010
Mutaties in vr. vermogen op korte termijn	4180
Totaal van vreemde middelen	79190
Totaal beschikbare middelen	182700

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Aflossingen op leningen o/g	32520
Bruto investeringen in:	
- grond (in exploitatie)	2100
- bedrijfsgebouwen	24840
- verwarmingsinstallaties	3420
- overige installaties	34650
- machines en werktuigen	11970
- boomkwekerij	10
- vee	-140
- betaling op lopende invest	1040
- overige inventaris	15990
Bruto-investeringen	93880
Valdinventaris	1570
Materialen	40
Vooruitbetaalde kosten	-340
Totaal ov.prod.middelen	1270
Woningen	-1760
Deelname veiling e.d.	4710
Overige beleggingen	700
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	3650
Voorraad produkt	10
Vorderingen	3590
Effecten	23650
Spaarrekeningen	18580
Kas, bank en postgiro	5550
Totaal van mutaties en liquiditeiten	51380
Totaal bestedingen van middelen	182700

N.B. Onder bruto-investeringen moet worden verstaan: aankopen minus verkopen tegen boekwaarde

Bijlage 10 Spreiding van de bruto-investeringen (aantal bedrijven per investeringsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	40
Investeringsklasse	%
Negatief	-
Positief:	
<i>f</i> 0,- - <i>f</i> 10.000,-	27
<i>f</i> 10.000,- - <i>f</i> 20.000,-	16
<i>f</i> 20.000,- - <i>f</i> 40.000,-	22
<i>f</i> 40.000,- - <i>f</i> 80.000,-	5
<i>f</i> 80.000,- - <i>f</i> 150.000,-	6
<i>f</i> 150.000,- - <i>f</i> 250.000,-	11
<i>f</i> 250.000,- en meer	13
Totaal	100

Bijlage 11 Balans per 31 december 1989 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Boekw. slijtende duurz. prod. midd. in % van de nieuwwaarde per begin v.h. boekjaar	33
Idem per einde boekjaar	33
Duurz. prod, middelen:	
Grond (in exploitatie)	92440
Bedrijfsgebouwen	186650
Verwarmingsinstallaties	31190
Overige installaties	71580
Machines en werktuigen	47730
Flantopstanden	-80
Boomkwekerij	410
Vee	110
Bet. op lop. investeringen	4360
Overige inventaris	89890
Totaal	524280
Ov. produktiemiddelen	
Veldinventaris	23150
Voorraad materialen	1520
Vooruitbetaalde kosten	550
Totaal	25220
Liquiditeiten	
Voorraad produkt	40
Vorderingen	29760
Effecten	45300
Spaarrekeningen e.d.	67300
Kas, lop. rek. banken/giro	33960
Totaal	176360
Overige bezittingen	
Woningen	228950
Deelname veiling e.d.	20270
Leningen u/g	4100
Diversen	22620
Totaal	275940
Totaal activa	1001800
Passiva	
Vreemd vermogen	386850
Eigen vermogen	614950
Totaal passiva	1001800
Eigen verm. in % v/h totaal vermogen	61

Bijlage 12 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1989 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	40
Vr. vermogen op lange term.	
Leningen van Rabobanken	286060
Leningen van ov. banken	7310
Leningen van familieleden	24130
Leningen van ov. partic.	700
Kredieten Rabobanken	33050
Kredieten ov. banken	1590
Overig	1590
Totaal	354430
Vr.verm. op korte term.	
Te betalen omzet-en loonbel.	5700
Te betalen kosten	19210
Te betalen investeringen	5420
Overig	2090
Totaal	32420
Totaal vreemd vermogen	386850
vr.verm.in % v/h totaalverm.	39
Vermogensvergelijking	
Eigen verm. per 31-12-1988	577020
Corr.o/d balans 31-12-1988	-30
Corr.a.g.v.wijziging in de keuzeregeling betr.omzetb.	1210
Toe - en uittreding v.firm.	-19660
Verm.inbreng v. echtgenote	690
Herv. a.g.v.prijswijziging	12980
Eigen verm. per 1-01-1989	572210
Mut. eigen verm. in 1989	42740
Eigen vermogen per 31 december 1989	614950

Bijlage 13 Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1989 (aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	40
Solvabiliteitsklasse	%
Negatief	3
0 - 10	1
10 - 20	7
20 - 30	6
30 - 40	12
40 - 50	21
50 - 60	10
60 - 70	4
70 - 80	7
80 - 90	4
90 - 100	<u>25</u>
	100
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen (ongewogen gemiddelde)	56
Standaardfout	4,7

**Bijlage 14 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1989 (gemidd.per bedrijf)**

Aantal bedrijven	40
Kas, lop.rekeningen	
banken en postgiro	33960
Spaarrekeningen e.d.	67300
Effecten	45300
Voorraad produkt en vorderingen	29800
Voorr.materialen e.d.	2070
Veldinventaris	23150
A. Totaal	201580
Te betalen omzet- en loonbelasting	5700
Te betalen kosten	19210
Te betalen investeringen	5420
Overig kort krediet	2090
B. Totaal vr.verm. op korte term.	32420
Saldo (A minus B)	169160
id.in % v/d kosten	33

Bijlage 15 Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten (aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	40
Liquiditeitsklasse	%
Negatief	
10 - 0% van de jaarkosten	<u>3</u>
Totaal negatief	3
Positief	
0 - 10% van de jaarkosten	35
10 - 20% van de jaarkosten	18
20 - 40% van de jaarkosten	19
40 - 60% van de jaarkosten	7
60% en meer van de jaarkosten	<u>18</u>
Totaal positief	<u>97</u>
	100

In de reeks "Periodieke Rapportage" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 20-88 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1988
- No. 15-88 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1988
- No. 23-88 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1988/89
- No. 21-88 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1988
- No. 22-88 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1988 (oogst 1988/89)
- No. 19-88 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1988 (oogst 1988/89)
- No. 18-88 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1988
- No. 16-89 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1989
- No. 17-89 Rentabiliteit en financiering van de snijbloementeelt onder glas in Nederland over 1989